

STORTINGET

Representantforslag 35 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Morten Stordalen, Himanshu Gulati, Hans Andreas Limi, Morten Wold, Marius Arion Nilsen, Terje Halleland og Bård Hoksrud

Dokument 8:35 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Morten Stordalen, Himanshu Gulati, Hans Andreas Limi, Morten Wold, Marius Arion Nilsen, Terje Halleland og Bård Hoksrud om tiltak som vil kunne redusere vann-, avløps- og renovasjonsgebyrene betydelig

Til Stortinget

Bakgrunn

Gebyrene husholdningene betaler for vann- og avløpstjenester, vokser i et dramatisk tempo. I en undersøkelse Samfunnsøkonomisk Analyse har utført for organisasjonen Huseierne (Prognose kommunale gebyrer 2024–2027, Rapport 07-2024), oppgir kommunene selv at gebyrene i gjennomsnitt vil øke med ytterligere 60 pst. frem til 2027. Dette innebærer at mange helt ordinære husholdninger og mennesker med vanlige jobber og inntekter, vil måtte betale mellom 30 000 og 40 000 kroner i årlige vann- og avløpsgebyrer. I flere kommuner er dette allerede tilfelle.

I en rapport fra Senter for økonomisk forskning ved NTNU (Måling av effektivitet i kommunale tjenester, SØF-rapport nr. 04/2024) beskrives dagens effektivitet slik:

«For vann anslås gjennomsnittlig effektivitet til litt under 0,60 og for avløp til litt over 0,45. Det betyr at effektiviseringspotensialet er 40 prosent i vannsektoren og 55 prosent i avløpssektoren, noe som er betydelige høyere enn i sektorene som inngår i grunnmodellene hvor effektiviseringspotensialet anslås til 15–23 prosent.»

Disse tallene bekrefter at det er stort potensial for å øke effektiviteten i vann- og avløpssektoren, og gjennom det redusere gebyrene husholdningene må betale.

I «Mulighetsstudie for VA-sektoren med samfunnsøkonomiske analyser», som ble utarbeidet av Oslo Economics, COWI og Kinei på oppdrag fra blant annet Kommunal- og distriktsdepartementet våren 2022, slås det fast at samarbeid mellom kommuner er nødvendig for å utløse det store effektiviseringspotensialet i sektoren. Rapporten fastslår samtidig at manglende interesse og vilje til samarbeid og ivaretagelse av snevre egeninteresser i den enkelte kommune står i veien for at slike samarbeid blir utviklet.

Mange kommuner skal i årene fremover gjøre store investeringer for å innfri nye statlige rensekra. Dette gjelder ikke minst kommunene langs Oslofjorden, som har kort tid på seg til å etablere nye løsninger, særlig for nitrogenrensing. Dette er svært kostbare utbygginger som ytterligere vil øke gebyrene for innbyggerne.

Med en konsentrert befolkning og mange abonnenter ligger det sannsynligvis godt til rette for at samarbeid på tvers av kommunegrensene kan bidra til økt effektivitet. I stedet for at hver enkelt kommune bygger nye avløpsanlegg selv, kan større felles anlegg bidra til at investeringskostnadene blir redusert, de løpende driftsutgiftene blir lavere og kvaliteten på avløpsrensingen blir høyere.

Langs Oslofjorden er det allerede utviklet slikt samarbeid. Anlegget til Veas på Slemmestad i Asker renser avløpsvannet fra husholdninger og næringsliv i kommunene Oslo, Bærum og Asker. I tillegg har Nesodden kommune lagt en rørledning på bunnen av Oslofjorden til anlegget til Veas, slik at Veas nå renser avløpsvannet også for Nesodden kommune. Frogn kommune har vedtatt å gjøre det samme.

Med økonomisk støtte fra Miljødirektoratet gjennomfører Veas nå en mulighetsstudie som skal undersøke om et større, regionalt renseanlegg kan erstatte flere mindre, og med det redusere de samfunnsøkonomiske kostnadene og avtrykket på klima og natur, og bidra til verdiskaping og til en mer tålbart økning i avløpsgebyrene for innbyggerne. Arbeidet skal resultere i en skisse for hvordan en praktisk løsning kan utformes, og dessuten vurdere de samfunnsøkonomiske og klima- og miljømessige gevinstene av løsningen, sammenlignet med bygging av flere anlegg. Studien vil også gi innspill til hvordan et slikt samarbeid kan organiseres og driftes. Overordnede konklusjoner fra mulighetsstudien vil være kjent rundt årsskiftet 2024/2025.

Samtidig som staten gjennom tilskudd fra Miljødirektoratet støtter en slik mulighetsstudie, som kan åpne for helt nye muligheter for samarbeid og felles investeringer mellom kommunene langs Oslofjorden, pålegger staten gjennom statsforvalterne kommunene å forholde seg til korte tidsfrister for å bygge nye avløpsanlegg. På den ene siden ser staten at de store investeringene kan løses på en bedre måte i fellesskap. På den andre siden forhindrer staten at kommunene langs Oslofjorden får tilstrekkelig tid til å finne løsninger på tvers av kommunegrensene som kan redusere investeringene, gjøre driftskostnadene lavere og kvaliteten på anleggene høyere.

I en tid hvor folks økonomi er under sterkt press, bokostnadene skyter i været og mange husholdninger

sliter med å få endene til å møtes, synes det svært lite fornuftig at staten presser gjennom løsninger i kommunene som vil øke gebyrene mer enn nødvendig. Kommuner som snart skal igangsette eller allerede har igangsatt utbygging av nye avløpsanlegg, bør nå få anledning til å stoppe opp i påvente av konklusjonene i mulighetsstudien fra Veas, som vil være kjent i løpet av veldig kort tid.

Fremskrittspartiet har ved gjentatte anledninger foreslått at staten må bidra i langt større grad, slik at renskravene ikke fører til en uakseptabel økning i vann-, avløps- og renovasjonsgebyrene. Dette har blitt nedstemt. Når det er mulig å få ned kostnadene ved en utsettelse, vil det være uansvarlig å ikke gjennomføre dette.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen gi en midlertidig utsettelse av kravene til nitrogenrensing som kommunene langs Oslofjorden er pålagt, slik at kommunene får anledning til å vurdere mulighetene til sammen å etablere felles avløpsanlegg, som for eksempel anlegget som Veas utreder med støtte fra Miljødirektoratet. Stortinget ber samtidig regjeringen pålegge kommunene å gjennomføre en slik utredning.

17. desember 2024

Erlend Wiborg

Himanshu Gulati

Morten Wold

Terje Halleland

Morten Stordalen

Hans Andreas Limi

Marius Arion Nilsen

Bård Hoksrud

